

FOAIA POPORULUI

Preful abonamentului:
Pe un an 4 coroane.
Pe o jumătate de an 2 coroane.
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strad
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 14 bani, a doua-oară 12 bani
a treia-oară 10 bani.

Pentru cultura poporului român.

Cel-ce a trăit în mijlocul poporului nostru, cel-ce îl cunoaște, așa zicând până în măruntăi, este pe deplin încredințat, că *poporul nostru este setos de știință și lumină.*

Pilde despre aceasta avem îndejuns.

În scurtul timp de când s'a întemeiat și la noi foi anume pentru popor, scrise după puțină lui de pricepere și cu prețuri după puțină lui de plată, mii de oameni din popor setoși de a citi și a învăța le spriginesc abonându-le. Vestea despre apariția lor s'a lăsat din sat în sat, din casă în casă tot mai tare, până în cele mai ascunse locuri.

Cu cât dor sunt așteptate și cu cât drag sunt cetite aceste foi!

Inteligența noastră ar putea lua drept pilde de urmat în privința aceasta dela poporul nostru! Înțeleg spriginierea foilor noastre.

Avem apoi și alte pilde, nu puțin frumoase, din istoria altor așezăminte menite pentru stimpărarea setei de carte, adică câștigarea de nouă cunoștințe de lumina minții și sufletului.

Dovedit fiind, că poporul nostru este cu adevărat însetat după știință și primitiv al ei, cărturarii poporului nostru au cea mai sfântă datorință a-i veni într'ajutor.

Iubitorii și binevoitorii poporului se ne punem cu toții și pretutindenea pe lucru, folosindu-ne de toate mijloa-

cele întru stimpărarea setei de știință, întru luminarea minții și sufletului lui!

Școale bune, foi bune și cărți bune răspândite între el, sunt mijloacele de căpetenie.

Sântem veseli, că putem constata că aceste mijloace din ce în ce tot cu mai mare căldură sânt îmbrățoșate de către poporul nostru. Folosul urmat de aici este de neprețuit, ear' înaintarea, progresul făcut pe toate căile este foarte însemnat.

Cu toate acestea stăm încă departe îndrăgii altor popoare.

Ca cu mai mult spor să înaintăm, ca în mai scurt timp să le ajungem urma celorlalte popoare, trebuie ca și noi să folosim toate mijloacele ducătoare la acest scop.

Un puternic mijloc, care la noi se întrebuițează în rare locuri, pentru luminarea și deșteptarea poporului sânt *prelegerile populare.*

Puterea cuvântului viu, auzit, bine întocmit, străbate de zece-ori mai mult și mai sigur la mințile și inimile omenesți, decât de pildă cuvântul tipărit. Acesta este un adevăr vechiu, recunoscut de toată lumea civilizată.

Popoarele Athenei și ale Romei nu s'au cultivat prin tipar, ci prin graiul viu auzit în toate zilele în forul public, asupra tuturor afacerilor publice.

Mai ales Duminecile și sărbătorile din anotimpul iernii cât de priincioase sânt ele pentru prelegeri populare!

În mijlocul lăncezelei de neînțeles ce pare a fi cuprins viața noastră publică, ce mângâiere, ce fericire ar fi pentru tot Românul de bine, dacă s'ar porni pretutindenea o mișcare în scopul acesta!

Ce îmbucurător semn de viață ar fi!

O pildă avem deja de acum!

Comitetul desp. *Seliște* al *Asociațiunii pentru cultura poporului român* a adrosat către toate agenturile comunale din cercul seu următorul salutar apel:

Comitetul despărțământului ocupându-se cu problema: „*Cum s'ar putea organiza bibliotecă populare în comunele noastre și pentru ca de folosul, ce rezultă din cetit să beneficieze și aceia, cari nu știu carte*”, a ajuns la concludul de a recomanda și insista pe lângă agenturile sale, ca la timp potrivit să țină *prelegeri publice*, — fie aceste prelegeri cu teme libere luate anume și acomodate pentru popor, fie că se cetească cărți din istorie sau din ramul economiei, — făcându-se astfel aceste învățături și instrucțiuni accesibile și la poporul nostru, fiindu-i de o absolută necesitate. Și pentru-ca aceste prelegeri să aibă și un rezultat practic, comitetul despărțământului este de părerea, că la astfel de prelegeri să se încasseze taxe benevole cât de minimale și din sumele acestea să se procure cărți pentru bibliotecile populare, pentru-ca astfel cât mai multe învățături să ajungă la cunoștința poporului nostru, căci știut este, că numai prin cultură poate ajunge un popor la o bunăstare materială și morală.

Convinși fiind că și onor. d-voastră apreciați pe deplin vederile, espuse vă rugăm a stăruți și a conlucra în direcțiunea mai sus indicată, ear' despre rezultatul obținut să binevoiți a ne raporta până în 15 Iunie st. n. 1901.

Eată un comitet al unui despărțământ al *Asociațiunii*, care conștiu fiind de menirea sa desvoaltă un laudabil zel... pentru cultura poporului român.

FOITA.

Obiceiuri la Crăciun.

În comuna Șolmușul-român.

Tinerimea din comuna Șolmușul-român își păstrează foarte mult obiceiurile ce le-a avut și ce le are la Nașterea Domnului nostru Isus Christos.

Chiar și oameni mai în vîrstă (mai bătrâni) când știu că se apropie Crăciunul, simțesc în inimile lor o bucurie și o plăcere foarte mare, fiindcă ear' au să audă vocea nevinovată a copiilor colindând dela casă la casă. Cu atât mai virtos au o bucurie și o plăcere feciorii și fetele. Feciorii încă de pe la culesul viilor se încep a se pregăti cu cele de lipsă la Crăciun.

Și anume se pregătesc în următorul mod:

Fiecare fecior care a trecut de 16 ani trebuie să dăruiască o veadră de vin și vinul acela, care se adună dela feciorii, îl strîng într'o bute comună și îl țin acolo unde și-au ales locul de *cărcîma feciorilor*, în anul respectiv, și acolo îl păstrează până în sărbătorile Crăciunului.

Să vedem acum cum se pregătesc în apropierea Crăciunului:

În Sâmbăta Crăciunului, toți aceia cari au și ei parte la *cărcîma feciorilor* se adună acolo și dintăiu își aleg un primar (birău), care are să conducă toate afacerile sărbătorești, după aceea își mai aleg un cărcîmar (un chelner) și un bucătar (socaciu) și un diplăș. Mai departe se hotărăse că unde să meargă mai întăiu să colinde. De regulă merg totdeauna la preotul și după aceea la învățătorul; hotărîndu-se aceste toate, li-se încheie adunarea aceea.

Apropiindu-se seara dintăiu do Crăciun (ajunul Crăciunului), earăși se

adună cu toții la cărcîmă, dar' acum cu diplășul în frunte aicia; primarul feciorilor umple o ploscă de vin și apoi se duc cu toții în marș la judele comunal, ca să-și ceară permisiune de a putea umbla la colindat. Fiind acum timpul de colindat, se duc la preotul, aici intră în casă și punându-se într'o ordine oarecare colindă în cor:

COLINDĂ.

Asta-i casă 'mprejur masă,
Domnului Domn,*)
Tot în jolturi îi dereasă,
Da în jolturi cine șede
Șede Domnul Dumnezeu,
Al treilea cine șede
Șede Petru Sfânt Săn-Petru,
D'al patrulea cine șede
Șede și jupânul gazdă
Cu dalba lui jupâneasă,
Tot închină cu păhare
Cu păhare gălbioare,
Gălbioare că-s de aur.

*) La sfîrșitul ficăruil rind repetăză cuvintele: Domnului Domn.

Celelalte multe despărțominte ... înainte!

Aducând acestea la cunoștința publică, avem în același timp măgulitoarea speranță că cărturarii români cărorora a fost adresat acest apel, își vor ține de mândrie a lor, a se arăta nu mai puțin înțelegători și însuflețiți pentru acest lucru ca membrii comitetului, și că în curând vom avea plăcutul prilej să scoatem la iveală o frumoasă întrecere întru ținerea de prelegeri populare prin comunele acestui despărțământ. Săliște, Noemvrie 1900.

D. A. Mosora.

Alegerile în Austria. În 12 Decembrie n. s'au făcut primele alegeri pentru reichsrath-ul din Austria. Alege curia a cincina. Lupta a fost inversunată în toate provinciile, dintre cari pe noi ne interesează — **Bucovina.** Aici partidul popular român își are candidații sei, și va intra cu cea mai mare energie și entuziasm în lupta electorală, pentru a scoate din ea învingători pe cei mai buni ai sei.

Un nou binefăcător al poporului român din Bucovina este protopresbiterul **Andrieu Caragea**, răposat zilele aceste. Răposatul născut la 1825 și ajuns la treapta de protopop, a fost un bărbat bun și cuminte, iubit fiind de toți, câți l-au cunoscut. El avea mare iubire cătră neamul seu, așa că la patul morții sale a lăsat prin testament frumoasa sumă de 20 mii coroane »Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina«, apoi tot acestei societăți partea sa de 500 cor. dela societatea tipografică bucovineană, ear' bisericii din Lințești a lăsat 4000 cor.

Frumoasă pildă de iubire de neam și biserică.

O minciună. Săptămâna aceasta au eșit în toile jidano-maghiare, în frunte cu perciunata »Pester Lloyd«, diferite știri despre foile românești. Se zice în ele, că cu Anul-Nou vor eși foi noue românești, precum una în Cluj, cu numele „**Sentinela**“, alta în Pesta,

cu numele „**Federațiunea**“ etc., ear' o altă știre spunea, că cu sfârșitul anului vrednica noastră foie națională „**Tribuna**“ va înceta a mai eși.

Întru-cât sunt adevărate știrile gazetelor ungurești despre eșirea de foi noue românești, nu putem ști, dar' până acum din parte românească nimenia n'a vestit eșirea de noue foi. Una însă o știm cu hotărîre, că știrea despre încetarea „**Tribunei**“ este o scornitură și minciună încornurată. Har Domnului, „**Tribuna**“, ca și tiica ei, „**Foia Poporului**“, bucurându-se amândouă de încrederea poporului român, vor eși și dela Anul-Nou încolo, luptând ca și până aci, cu toate, că foile maghiare și peste tot cercurile ungurești le doresc moartea.

Komjáty și Széll. Zilele trecute desbătându-se în dietă budgetul, a vorbit deputatul **Komjáty**, învinovățind stăpânirea, că nu e destul de aspră cu naționalitățile. Prim-ministrul **Széll** a răspuns Joi lui **Komjáty**, zicând, că dacă ar urma sfaturile lui **Komjáty**, ar ajunge acolo, că statul maghiar ar fi certat cu toată lumea, și ori-ce progres ar fi zădărnicit.

Lege rea. Nici nu e executată cum se cade, precum poate-că nici nu va fi executată, și deja se ridică plângeri și tânguiri, că nu e bună legea despre maghiarizarea numirilor de localități. O reuniune patriotică maghiară din Budapesta a înaintat anume petițiune la dieta țării, în care, făcându-se provocare la rezultatele negative de până acuma, se cere, nici mai mult nici mai puțin, decât **modificarea legii încă neexecutate** despre maghiarizarea numirilor de localități, în așa înțeles, ca fiecare comună să nu aibă decât un singur nume, **unguresc** și că numele acesta să 'i-se dea din oficiu, fără a mai fi cerută **păreră comună**.

DIN LUME.

Din China

Din China sunt puține știri noue. Din Peking se anunță, că prințul **Cing** a declarat, că împăratul e aplicat a se reîntoarce la Peking, dacă va fi încredințat, că în capitală va fi în siguranță.

Din Shanghai vine știrea, că la ordinul lui **Waldersee** a fost deținut secretarul lui **Li-Hung-Ciang**, cu numele **Vico**, fiind bănuț, că ar sta în legătură cu **Boxerii**.

Depărtarea lui **Tungfusiang** dela trupele, aflătoare în jurul curții chineze, se consideră de semn bun în favorul păcii.

Krüger.

De când a sosit **Krüger** în Europa, a cercat să fie primit de Domnitorii Europei, ca să-i roage a fi pe partea **Burilor**, **Krüger** nu și-a ajuns scopul. În nrul trecut am vestit, că el nu a fost primit de împăratul Germaniei.

Acum e sigur, că **Krüger** nu va fi primit în audiență nici la Împăratul nostru și de aceea el nu va merge nici la **Viena**.

Din **Bruxella** se anunță, că contele **Cirski**, consilier de ambasadă, a avut o întrevedere cu **Krüger**, cu care ocaziune 'i-a spus, că împ. **Wilhelm** va primi mai târziu cu plăcere pe **Krüger**, dacă împrejurările vor permite, dar' visita lui trebuie să fie lipsită de ori-ce caracter politic. Aceasta din motiv, că nu poate fi vorba despre aceea, ca **Germania** să intervie pentru pace.

Regina Olandei a declarat lui **Krüger**, că nu poate să intervină în favorul **Burilor**. Tot asemenea informație a primit **Krüger** și dela curtea **Țarului**. Astfel **Krüger** nu va merge în **Rusia** și a abzis și de planul de a visita capitalele statelor europene. El va rămâne deocamdată în **Olanda**.

Din **Elveția** vine știrea, că acolo s'a luat inițiativa pentru intervenție. Anume: patruzeci de membri ai consiliului național au înaintat consiliului propunerea următoare:

Da 'n fundul păharului
Serisă-i spicu grăului,
Da 'n toarta păharului
Serisă-i floarea raiului,
Da 'n buza păharului
Serisă-i vița vinului.
Grăi Domnul Dumnezeu:
Vinde-mi mie-acest păhar.
Nu mie Doamne de vânzare,
Că mi dat dela nănaș,
Când pe mini m'a botezat,
Atunci mie 'mi-l-a dat
Ca să fie pe vecie
Dintr'a mea copilărie.

Colindând această colindă, unul dintre feciori se apropie lângă masă, unde este un colac și o bucată de carne și 10 cruceri și întorcându-se cu fața cătră gazdă și cătră găzdoaie începe a cere colacul în modul următor:

Noi credem că jupânul gazdă din darul lui Dumnezeu și străduința d-sale ne dăruiește cu un colac de grâu curat făcut frumos cu pelița lui **Christos**. Dar' nouă ni-se pare că-i colac de grâu

făcut frumos cu pelița lui **Christos**. Că nouă ni-se pare că e stogul întreg! Dar' ear' ne întorcem că de ar fi stogul întreg aicia ar fi paie
aicia ar fi turnumetele și plevele
paiele la boi le-am da prin turnumete copii s'ar juca,
plevele prin ochi ne-ar da așadar' jupânul gazdă mult s'a străduit până-ce au făcut acest colac, că prințând 4 boi berei cu coarnele vineței până în nourei la jug 'i-au înjugat și la câmp au alergat și au arat
cât cruciș cât curmeziș, dar' mai mult în lungiș cu o brazdă neagră răsturna, cu alta grâu roșu revêrsa, și 'l-au peptenat cu un peptene de lemn bine precum se și cuvine și-a venit jupânul gazdă acasă și nu s'au mai dus la loc până la o săptămână, până la o lună, până la anul jumătate, când era grâu

răscopt cum e mai bun de secerat și atunci s'au dus gazda la faurul dtn sat și a făcut niște seceriță cu dinți de veveriță, niște seceri mari pentru secerători tari, niște seceriță pentru niște copilite, au secerat în mănunchi din mănunchi în snop de pe snop în claie de pe claie în car de pe car în stog de pe stog în aria șurii și au luat două lemne podolemne cu grumazii tot de piele, ar sta în gura cui 'l-a înădit că grea muncă au fost pornit tot coca boca coca boca țara bâra până a umplut jupânul gazdă șura, jupâneasa găzdoaie în sat s'a cărat
muieri cu ciururi a adunat și iute 'l-au ciuruit și au umplut 6 saci pe la guri cu funii legați și 'i-au pus pe o căruță ferecată cu paie de bob legată

Propunem, ca consiliul național să-și exprime următoarea dorință: Consiliul național elvețian se adresează poporului englez și parlamentelor europene, ca *chestiunea transvaalică să o rezolveze pe calea judecătorei de arbitriu, conform normelor dreptului internațional.*

Declarațiile lui Salisbury.

Parlamentul englez a fost deschis săptămâna trecută.

Mesajul reginei Angliei, cetit Joi, zice, că parlamentul a fost convocat în sesiune extraordinară pentru încuviințarea dispozițiilor și creditelor de lipsă pentru Africa-de-mează și China.

La discuția în casa de sus asupra răspunsului la mesaj, *Salisbury* a declarat, că statelor bure nu se mai poate reda independența; li-se va da o autonomie oare-care, însă târziu, după trecere de mulți ani.

În chestia chineză *Salisbury* a declarat, că concertul puterilor există și va avea rezultat, dar' nu poate prevedea timpul, când chestia se va finaliza.

Despre testament.

De
Dr. Valer Moldovan.

(Urmare).

Firul rupt al povestirii mele despre testamente îl reiau din nou și vă voi vorbi în cele următoare despre celelalte feluri de testamente, după-ce despre modul cum trebuie făcut testamentul așa zis în »scris« v'am fost spus în cele de până acum.

Testament se poate face și numai spnându-l cu gura înaintea martorilor, fără-ca acela să se iee în scris.

Ca testamentul acesta să fie bine făcut e de lipsă că cel-ce își face testamentul să cheme 4 martori, cari toți să priceapă limba, în care se face testamentul.

Înaintea acestora trebuie să-și spună omul voința din urmă cu graiu viu și la înțeles, bună-oară în felul acesta:

»Prin aceasta vă fac cunoscut că averea mea toată atât mișcătoare cât și nemișcătoare o las drept moștenire nepoților mei Nicolae și Maria. Aceasta e

și s'au dus la moară,
moara nu a fost acasă,
a fost pe coasta cu fragile
și au luat jupănu gazdă
de scoc, și au isbit la loc,
cu o mână în coș băga
cu una se scărpină
făina în sac o băga,
și iute acasă pleca,
ear' jupăneasa găzdoaie
'l-a văzut

și i-a eșit înainte
cu niște mâni săpunite
ca niște tângeli pârлите
cu o mână împinge de
leioici, cu una se ferea de
cioci, cu gura mânca picioici,
așa a venit și a plămădit
și s'a băgat în aluat
cu mâinile până în cote
și a scos acest colac de
grâu curat: zic de unde 'l-au
luat să nu se cunoască.

(Va urma).

voința mea din urmă și testamentul meu făcut cu graiu viu.

Nu e destul ca unul din martori să-l întrebe bună-oară așa: — »Așa că moșfa asta o lași lui Nicolae? și el să răspundă că — așa este.

Legea cere că întreaga voință din urmă să-și spună cu gura lui, pentru-că altcum ușor se poate face înșelăciune. Bună-oară s'a întâmplat că fiind cutare om singur în casă cu cel ce trăgea de moarte, după-ce a murit acesta din urmă și văzând că nu 'și-a făcut testament și lui nu-i rămâne nimic din avere, s'a înțeles cu alt om pe care 'l-a trimis iute în sat după trei martori și până atunci s'a pus el în patul mortului, ear' pe mort 'l-a ascuns undeva. Pe când au venit martorii a făcut întunec în casă ca să nu se vadă bine, și omul cu care s'a înțeles el s'a apropiat de el și la întrebat că vrea să-și facă testament, ca-și-când ar fi în pat cel-ce a murit, și omul din pat a răspuns cu graiu slab ca să nu-l cunoască nime:

— Vreau.

Atunci omul de mai nainte 'l-a întrebat mai departe.

— »Spune-ne cui vrei să-ți lași averea: nepoților Ioan și Nicolae ori unchiului tău Petru? La ce cel din pat a făcut din cap că nu.

Atunci ear' a întrebat martorii de el:

— »Dară vrei să o lași omului care te-a grițit pe patul morții?»

Atunci cel din pat a făcut cu capul că

— »Așa vreau«.

Ori cine poate vedea că un astfel de testament nu e bun, pentru-că dacă se țineau de scrisesele legii, că adecă să spue cu gura lui tot ce are de zis și nu numai să facă din cap și să zică »da« sau »ba«, atunci martorii mai ușor îl puteau cunoaște de pe glas că cel-ce vorbește cu ei nu e stăpânul averii, ci omul care 'l-a grițit și astfel nu 'și-ar fi dat spriginul la o înșelătorie.

Ca testamentul făcut cu graiu viu să fie bun se cere ca cel-ce 'l-a făcut să moară în trei luni dela facerea lui.

Bună-oară un om trage de moarte, chiamă 4 martori și neștiind nici unul scrie le spune cu graiu viu voința din urmă. Omul însă nu moare, ci se însă-nătoșează și mai trăește vre-o 10 ani.

Testamentul lui atunci n'are valoare. Pentru-ce?

Din două cauze. Ântâiu pentru-că însă-nătoșindu-se poate merge la oraș, ori poate găsi un om cu carte care să-i facă testament în scris după toată regula.

A doua cauză e, pentru-că martorii după câțiva ani uită și ei (oameni fiind) că ce le-a spus cel-ce trăgea de moarte și apoi, precum bine știți, conținutul testamentului făcut cu graiu viu îl putem scoate numai din spusa alor 4 martori, cari au fost de față, pentru-că scrisoare n'au făcut, despre cele auzite. Numai atunci e bun testamentul acesta și dacă nu moare omul la trei luni dela facerea lui dacă mărturisese mărturiile că cel-ce 'l-a făcut nici după trei luni nu s'a mai însă-nătoșat, așa ca să poată face alt testament.

Bună-oară s'a chinuit vre-o 5—6 luni după aceea fără să se mai scoale din pat și fără să-și fie mai bine.

Asta însă e bine așa, că de obicei cel care e așa de beteag nu trăește cu anii, ci cel mult câteva luni, ear' cel-ce nu uită martorii în 3 luni nici în 5—6 nu-i uită.

Mai departe vă voi vorbi în nrul ce urmează.

SCRISORI.

O desmintire.

În nrul 40 al prețuitei »Foia Poporului« la rubrica de »Meseriași și comercianți« s'a publicat de către »unul dintre neguțători« și despre meseriași și comercianții din comuna noastră *Coșteiu*.

Domnul »unul dintre neguțători« s'a acățat de meseriași din *Coșteiu* și zice între altele, că sunt leneși, vițioși și slabi cărturari.

On. Redacțiune! Pentru o astfel de judecată noi subscrișii meseriași ne simțim atinși, ba chiar calumniați înaintea publicului, când dl »unul dintre neguțători« se îndrăznește să zică astfel de neadevăruri, că adecă am fi leneși, vițioși și necărturari. Acum întrebăm pe acest domn, că oare din ce s'a convins, că noi am fi leneși? De acolo că a venit »dumnealui« la careva dintre noi, cu ceva ca să-și lucrăm; eară noi de »lene« n'am voit să-și lucrăm? Ba din contră îndrăznim să ne lăudăm încâtva, că numai aceluia poate, care nu ne deschide ușa nu-i vom lucra, dar' pe aceia care vin la noi, pe toți îi îndestulim, ceea-ce se vede și de acolo, că cu toate-că suntem foarte aproape de orașul *Vârșeț*, toți locuitorii comunei noastre lucră la noi, afară de 5—6 care aleargă la oraș chiar pentru ori-ce lucru mic. Dar' pe aceia nici nu putem pune mare preț, căci săracii nici nu pot face deosebire între lucru și lucru, între material bun și rău. Cum lucrăm noi la meseriile noastre, nu ne este rușine de măiestrii dela oraș.

Căci doară și noi am învățat meseriile noastre la oraș. Ear' ce privește iscusința în lucru asigurăm pe ori-cine, că fiecare dintre măiestrii noștri săvârșesc lucruri bune și fine, și durabile, nefiindu-ne nici cătu-i negru sub unghie de măiestrii orășeni.

De unde știe că suntem vițioși?

Aici în mod tare ușuratic s'a jucat cu vorba dl »unul« căci cuvântul »vițios« înseamnă păcătos, plin de răutăți. Ei bine, dle »unul«, dacă d-tale îți sună frumos la ureche cuvântul vițios, apoi mai bine era să-ți subscrii numele adevărat și să fii scris cam așa: subscrisului îmi place să mă numesc vițios, atunci n'am avut nimic de observat. Dar' fiindcă 'ți-a plăcut a numi meseriași din *Coșteiu*, cu vorba »vițioși«, te recercăm a ne însira vițuriile înaintea publicului ca mai bine să se încredințeze on. public cetitor că suntem nemiți potrivit ori ba, la din contră ne facem și noi judecata despre d-ta, că adecă ai fi »unul« carele nu 'ți-ai putut da seama despre însemnătatea cuvântului acela și de unde s'a încredințat dl »unul« că suntem ne cărturari?

Poate ne vei răspunde, că nu știm literatură mai înaltă, sau că nu știm să recităm opurile clasicilor din vechime, și de aceea nu sîntem cărturari. Atunci ești în rătăcire mare. Că noi îndrăznim înaintea publicului cetitor a ne numi și noi cărturari, (se înțelege că nu de cei mari), de oare-ce cetim foi românești și ne adăpăm sufletul cu învățăturile și sfaturile cuprinse în ele.

Eată abonenții dela noi: Chirilă Panța, rotar e abonent de când s'a desfășurat steagul național și au zis: »Întrăm în luptă. Tot așa și Ioan Belea, faur, Paun Petrici, faur, Nistor Novac rotar, Andreiu Butan, faur. Notez că acest din urmă și despre Zosim Pitie, faur nici nu și-a mai făcut vorbă neguțetorului din tufă, să-i mai amintească în sinul meseriașilor, care încă sînt recunoscuți de întreaga comuna că sînt maistări foarte buni. Ba chiar afară de acestia mai sînt încă în comuna noastră mai 3 fauri măiestri învățați, dar' care lucră numai pentru casele lor, fiind ocupați mai mult cu economia câmpului.

Cu această nebăgare de seamă însă ne cam împăcăm, căci ne place să credem, că acel »unul«, poate - că nici nu este din satul nostru și astfel nu cunoaște încă pe toți măiestrii.

Întorcându-ne la obiect susținem a fi și noi cărturari pe atât pe cât ne este nouă de lipsă să fim. Căci noi nu ne abonăm la foi pentru-ca să ne învăluim slăbina sau altele, ci pentru-ca să cetim și să știm cât de puțin cum se învîrtește lumea.

Ce se atinge de neguțetoria »Nemțoaică« e drept că e de naștere Nemțoaică, dar' acum e ca și toate Românele, bună și la fapte și la datini, ceea-ce se vede și din mulțumita publică ce vi-o trimitem. Cu un cuvînt, noi meseriașii din Coșteiu nu ne simțim a fi leneși, vițioși, și necărturari.

Deci încă odată recercăm pe acel »unul dintre neguțetori« din tufă să răspundă la toate întrebările mai sus puse, să se declare întru-cât sînt adevărate zisele lui despre meseriașii din comuna noastră; ear' dacă nu, îl declarăm în fața publicului cetitor de un bârfitor și îi zicem: rușine să-i fie.

Chirilă Panța, rotar. Ioan Belea, faur.
Paun Petrici, faur.

Din Armeni.

Avînd în vedere zidirea unei noue biserici în locul celei vechi, fiind slabă și prea mică, sinodul parochial a adus un conclud ca să se facă un fond de bucate, la care fond să contribuie cu toții; și învoirea aceasta s'a așternut Prea Venerabilului consistor archidiececan spre aprobare.

Sinodul parochial a lăsat la buna chibzuială a comitetului, că el să facă un arunc pe popor care să fie împărțit în mai multe clase. Comitetul a făcut 5 clase, ș. a. clasa I. cu 6 ferdele de grâu, clasa a II. cu 4 ferdele de grâu, clasa III. cu 2 ferdele de grâu, clasa a IV. cu 5 ferdele de cucuruz cu tulleul și clasa a V. cu 3 ferdele cucuruz cu tulleul. Această împărțanie s'a făcut din partea comitetului sub jurămînt ca fiecare să fie

pus la locul seu unde merită ca să poată plăti.

Când a fost la încassarea praznicului, vre-o 4—5 inși cari nu vreau să înțeleagă scopul marelui, nu au voit să plătească cu ce au fost aruncați, făcînd agitație în popor și câștigînd vre-o 25—30 familii care asemenea nu au voit să plătească, ci ei de ei au adunat bucate lucrînd în contra fundației celei adevărate, solvind unii cari au fost aruncați cu 2 ferdele de grâu, au solvit mai mult, 2 de grâu și 4 ferdele de cucuruz cu tulleul și pentru-ca și ei să plătească unde au plătit cei mai mulți s'a cerut dela pretura ca pe cale politică să-i facă să plătească. Vezîndu-se că trebuie să plătească au plecat Prea Vener. consistor cu toți spunînd căte și mai căte că li-se face nedreptate cerînd o comisie ca să ese la fața locului și să le facă dreptate, (va să zică să facă alții biserica și ei să nu contribuie), că la cas contrar se dau cu toții vechi (se fac gr.-cat.)

Dacă între noi nu va fi înțelegere și nu vom asculta de conducătorii noștri, cari sînt puși în fruntea acestui lucru mare, nu vom face până o fi lumea nici o biserică și dacă la cas președintele va abziice, care stăruiește foarte mult pentru edificarea bisericii și dela care și așteptăm ca pe viitor să doneze bisericii mai mult, fiind în stare foarte bună și fără copii.

Poporul nostru poate să iee pildă dela o singură persoană, care numai auzind că ce urmărește și ce vreau să facă, îndată a dat mîna de ajutor.

Și toată lauda o merită prea stimatul domn Vasile Dobrescu, învățător în Rod, care spre scopul edificării bisericii în această parochie a binevoit a dărui 10 ferdele de grâu și pe această cale comitetul parochial îi și aduce cea mai adîncă mulțumită susnumitului bun creștin și rugînd pe D-zeu să reverse darul și binecuvîntarea sa peste dinsul țînîndu-l sănătos, ca și pe viitor să potă ajuta biserica, care este casa lui Dumnezeu.

Xy.

Sinod protopopesc în Elciu.

Vrednica noastră »Tribuna« are în nr. 226, dela 8 Dec. v. o descriere a sinodului protopopesc al tractului Dergei, ținut în comuna Elciu, la 15 Nov. n., care descriere cuprinzînd lucruri frumoase și bune învățături, dăm din ea următoarele:

Ziua de 15 Nov. — deși zi comună — a fost pentru Elcieni zi de sărbătoare; toți lăsară câmpul, plugul etc. și alergară la biserică, unde se ținu sf. liturgie solemnă prin prot. Ioan Hățegan cu asistență de 3 peoți, la finea căreia ținu predica cea atât de instructivă și plină de exemple despre beutura »vinarsului« și urmările rele ale aceleia, carea poporul cu atîta sete a ascultat-o, de în fine mulțumind protopopului, îi spuseră în față: că mai dreaptă și mai adevărată, nici D-zeu nu ne poate spune, și se apromiseră că nu o vor uita, ci o vor ține în minte și se vor acomoda aceleia în viitor.

Coadunată fiind preoțimea tractuală, la 1/2, 11 ore a. m. s'a început ședința sinodală cu înțonarea imnului »Împ. ceresc«, după carea presid. prin o vorbire acomodată în plenul și a popore-

nilor ascultători, deschide ședința sinodală.

Urmează: constatarea membrilor prezenți și absenți; după cari între altele debateri de interes privat; presidiul aduce spre cunoștință cu mare bucurie, că tractul Dergei prin parochiile sale Vajdahaza, Poptelec, G.-Gorbo, Tihău și Varu au ajuns în acea poziție frumoasă, de școlile capătă recuizite gratis, ear' pruncii din acele comune cari vor învăța bine, apoi vor învăța măiestrii, vor căpăta stipendii din fondul cultului gr.-cat. de 86 000 fl. v. a. înființat încă în 1865, dar' cu statute aprobate de ministerul de culte numai din 1899, și că pe anul școl. 1900/1901 s'au și conferit dsja 29 stipendii.

Aduce mai departe spre cunoștința sinodului, că în adun. Reun. doc. ținută în 17 Octomvrie a. c. în Cernuc s'a ales o comisiune de 3, care în consuet cu planul de învățămînt în vigoare, să elaboreze împărțirea orelor de propunere, cari să fie uniforme în tot tractul. Proiectul s'a făcut, s'a revăzut și s'a țipărit pe speșele tractului, și e sub folosire deja.

Se arată starea actuală a averii de bani a fondului școl. tract. sub manip. înțeleaptă a prot. care astăzi e de 729 fl. 59 cr. elocați în banca »Patria« din Blaj, și a căror interese o parte se capitalizează, ear' a 2-a se folosește în tot anul pentru cumpărarea de cărți școlastice la copiii săraci din tract.

Presidiul arătînd înmulțirea fărădelegilor și a concubinărilor, bețiile, bătăile, neținerea sărbătorilor și a Duminecilor, sudălmile cele mari etc., propune:

1. Cu privire la concubinări, a se ține tare și virtos de canon. din 1896.

2. Cu privire la beutura: înființarea asociațiunilor de temperanță.

3. Cu privire la cărcime: Sinodul împuternicește pe protopop ca din sinod să facă două reprezentațiuni către comitetele adm. comit. din Dej și Zelau, ca pe baza articol. de lege 40 ex 1879 §. 74. să oprească în toate comunele deschiderea cărcimelor în Dumineci și sărbători până după 2 ore p. m.; în chipul acesta vor înceta bețiile, bătăile etc.

Aceste reprezentațiuni s'au și înaintat în 24 Noemvrie a. c. nr. 539.

4. Cu privire la sudălmi etc. și sărbători s'a decis: că curatoratele să dicteze pedepse de 1—2 coroane pe cei-ce vor călca legea etc.

Aceste hotărîri subșternîndu-se Ven. consist. cu dato 27 Noemvrie a. c. nr. 5910, au dobîndit înalta aprobare.

Sinodul s'au închis la 2 ore p. m. și preoțimea ne-am întâlnit de nou la masa ospitală a tînărului preot din loc Iuliu Floricu, unde nu au lipsit toatele pentru Metropolit, protopop, preoțime etc., și ne-am despărțit, dorind că peste 1 an să ne întâlnim ear' în comuna Panteu. *Un participant.*

O pictoră.

— Vezi ilustrația. —

Pictorii sau zugravii măiestri de obicei fac tablourile așa, cum ne înfățișează ilustrația de azi pe o femeie pictoră lucrînd. Hărtia sau pânza e așezată pe o stativă, cum e bună-oară tabla cea mare din școala de băieți. Pictorul în o mîna, pe o tablă mică rotundă are vâpselile, ear' cu cealaltă mînuiește penelul, răzimîndu-și-o, ca să nu-i tremure.

O PICTORĂ.

PARTEA ECONOMICĂ.

Valoarea nutrețurilor.

Dacă luăm în mână un paiu de fân și ne uităm la el, socotim că acela a crescut și s'a dezvoltat numai dintr'un fel de materie. Cu ajutorul chemiei însă, sau a științei, care cu ajutorul unor mașini, se pot desface toate trupurile de pe pământ în părțile, din cari acelea au fost compuse, acela încă se poate desface în toate părțile, din cari a fost compus, precum: materie uscată (întăreală), albumină (albuș), grăsime, zahăr, sare și apă. Astfel un fân bun neplouat și făcut la timpul seu conține sută de chlgr: 15 chlgr. albumină, 4 chlgr. grăsime, 10 chlgr. materie zahăroasă, 5 chlgr. sare, 12 chlgr. apă și 54 chlgr. materie uscată sau întăreală.

Cu cât un nutreț este mai bun, cu atât trebuie să se dea mai puțin vitelor, pentru-ca să se sature; și din contră, cu cât acela e mai rău, cu atât trebuie să se dea mai mult până se satură. S'a constatat, că cu un chlgr. de fân bun de pildă, vitele se pot nutri tot așa de bine, ca și cu patru chlgr. de iarbă sau napi de nutreț, sau ca, cu trei chlgr. de paie de grâu sau săcară, sau ca cu o jumătate chlgr. de ovės, orz sau cucuruz.

Un fân bun trebuie să aibă miros plăcut, ear' firele trebuie să fie îmbrăcate cu frunze subțirele. Cu cât fânul este mai gol de frunze, mai săc, cum este și aișul de pe dealuri bună-oară, cu atât acela e mai greu de mistuit și mai puțin nutritor.

Peste tot nutrețurile se împart în azotoase și neazotoase. Azotoase se numesc acelea, în cari se află mai multă albumină, ear' neazotoase se numesc

celea, în cari se află mai multă materie-uscată, prezența albuminei sau a albușului este de neapărată trebuință în fie care nutreț. Prin aceea se grămădește grăsimea și carnea în trupul vitelor și le dă tăria și puterea de lipsă.

Nutrețurile albuminoase se mai numesc și formătoarele organelor și a cărnii, de oare-ce cu ajutorul aceloră se formează organele și carnea în trupul vitelor. Astfel când crește vițelul mic, se grămădește neîntrerupt în trupul lui albumină, care se formează din laptele supt dela vacă și cu ajutorul aceleia crește și se întărește.

Singur albumina nu e de ajuns pentru nutrirea trupului, fiindcă acesta are lipsă de mai multe materii, ca să-i poată da căldura de lipsă. Trupul vitelor nu numai creștea și odihnește, ci acela mai are lipsă și de oare-care căldură, ca să se poată produce în el ferborea

nutrețurilor consumate. Trupul vitelor se poate socoti în cazul acesta, ca o mică mașină, pentru funcționarea căreia se recere în continuu nou material.

Precum e calitatea (bunătatea) materialului, ce se pune în mașină, așa va fi și formarea aceleia. Astfel cu nutrețuri bune se pot forma vite bune și grase, ear' cu de cele rele nu se pot forma decât scheleturi. Aceasta se poate vedea de altcum mai bine toamna, când băgăm vitele în grajd. Atunci cele mai multe sunt grase și frumoase. La câteva săptămâni însă, vedem numai că încep a slăbi. Aceasta se întâmplă numai din cauză, că nutrețurile, ce li-le dăm noi, nu conțin în măsură de ajuns albumina și grăsimea de lipsă și astfel trupul lor e silit a contrage o parte din grăsimea, ce se află în acela ca rezervă pentru a pute produce căldura de lipsă.

În modul acesta se subtrage zi de zi câte o porțiune bună de grăsime din trupul vitelor, până-când slăbesc de tot, adevă până-când se găta toată grăsimea de rezervă din trupul lor. Trupul vitelor are lipsă de o căldură neîntreruptă dela 35—40° Celsius. Căldura aceasta o produce nutrețul, ce-l consumă vitele, și anume: materia uscată și grăsimea.

Materiile acestea ajungând în trup se desface în niște oleuri și ca atari ajung cu ajutorul vitelor în sânge. Sângele, până-când încă nu e deplin format, vine în atingere în plumăni cu aerul atmosferic, din care oxigenul se desface acolo și se preface în carbon, care încă ajută arderea și mistuirea nutrețurilor consumate.

O parte a nutrețului consumat de vite, desfăcându-se în trupul aceloră după-cum am văzut și mai sus, în albuș și grăsime, acestea rămân tot acolo și se adaogă cu ajutorul sângelui în carne, oase sau grăsime, ear' cealaltă parte, adevă materia uscată, ese din trupul vitelor ca material nefolositor sub formă de balegi.

Chemiștii au desfăcut (descompus) nu numai fânul, în materiile, ce acela le conține, ci chiar și celelalte nutrețuri, ce se dau vitelor. Prin această desfacere le-au fost apoi ușor a compune o anumită tabelă a nutrețurilor, din care

economul să se poată orienta cu privire la nutrirea vitelor astfel, ca acestea să nu slăbească de loc.

În înțelesul acelei tabele, vitele se pot nutri și cu nutrețuri mai rele, de pildă cu paie, fără-ca să slăbească, numai pe lângă acelea să li-se mai adaogă și astfel de nutrețuri, cari conțin în ele albumină și grăsime în măsură corespunzătoare, care lipsește în paie bunăoară. Astfel dacă vitele se nutresc cu paie sau coceni, trebuie să li-se mai adaogă nesmintit pleavă opărită cu napi de nutreț și presărată cu țăriță, sau lătură dela cutare fabrică de spirt.

Pentru o păreche de boi de 1000 chlgr. se poate socoti pe zi când sunt în odihnă, în înțelesul tabelei de mai sus următorul nutreț: 9 chlgr. fân bun natural, 8 chlgr. coceni, 10 chlgr. fân de trifoiu sau luțernă și 10 chlgr. napi de nutreț cu pleavă. Pentru o păreche de boi puși pe îngrășat se poate socoti în periodul dintăiu: 10 chlgr. fân de mazărice, 44 chlgr. napi de nutreț, 8 chlgr. pleavă de grâu, 6 chlgr. fân de luțernă, 4 chlgr. făină de cucuruz și 2 chlgr. turtă de rapiță. În periodul al doilea se poate socoti: 13 chlgr. fân de trifoiu roșu, 5 chlgr. otavă, 50 chlgr. napi de nutreț, 4 chlgr. turtă de rapiță, 3 chlgr. făină de cucuruz. În periodul al treilea se poate socoti: 12 chlgr. fân natural, 36 chlgr. lătură cu făină de cucuruz, 18 chlgr. cartofi ferți, 6 chlgr. făină de cucuruz, 2 chlgr. turtă de rapiță și ca un chlgr. țăriță de mazărice.

Pentru vacile cu lapte după 1000 chlgr. de greutate se poate socoti următorul nutreț: 9 chlgr. fân bun natural, 5 chlgr. mazărice, 4 chlgr. paie de orz, 20 chlgr. napi de nutreț și 7 chlgr. turtă de rapiță. Pentru cai, după greutatea de 1000 chlgr. se poate socoti pe zi când sunt în odihnă următorul nutreț: 10 chlgr. fân natural, 12 chlgr. paie de orz și 4 chlgr. ovės.

Nutrirea vitelor după tabela de mai sus, nu se poate face decât în economiile mai mari, unde se adună fel de fel de nutrețuri și unde dela început se măsură greutatea vitelor aflătoare în economie, precum și a nutrețurilor adunate, ca astfel să se poată socoti acurat, că s'au strins nutrețuri de ajuns, sau că

acelea nu sînt în măsură corespunzătoare. În economiile mai mici însă, nutrirea vitelor se face mai mult pe chibzuite, cum se mai zice, așa că dacă economul are mai multe paie ca fân, atunci acelea se amestecă cu porțiuni mai mici de fân sau otavă, ear' dacă are fân și otavă mai multă, atunci acestea se amestecă în porțiuni mai mari sau se dă chiar și așa gol de mâncare la vite.

La tot cazul economul trebuie să fie cu multă băgare de seamă la nutrirea vitelor, așa ca deoparte nutrețul să nu se prădeze, ear' de altă parte nici vitele puse pe iernat să nu slăbească și îndată-ce vede într'o parte sau alta oare-care scădere să o îndrepteze până când încă nu este prea târziu, atunci se adeverește pe deplin proverbul bine cunoscut, că: »ochii stăpânului îngrășă vitele«.

Ioan Georgesen.

Omul și pământul.

De Dr. Mihail Pop.

Omul, care în natură joacă un rol atât de puternic, seacă lacuri și uscă mocirle, îndepărtează împedămintele de comunicație dintre diverse țări și schimbă distribuția originală a genurilor de animale și plante; tocmai din aceste considerațiuni, activitatea lui e în stare să schimbe fața pământului, să o facă urită sau frumoasă conform stării lui sociale și morale. Omul schimbă după chipul și asemănarea lui fața pământului, pe care trăește. Barbarul prin prădarea de secli dă pământului un aspect crud tiranic, pe când omul cult, prin activitatea sa binefăcătoare, poate să schimbe fața aceluia și să o facă plăcută și atrăgătoare, încât călătorul se simte frapat și odihnește cu încredere la sînul ei.

Barbarul, care ca nomad își mută cortul din loc în loc, fură și răpește totul, fără-ca prin cultură și muncă rațională să-l rebonifice pentru comorile răpitate, ba ținuturi întregi le face pustii și necapace de locuit. Multe locuri de pe fața pământului ne arată atari devastări crude; în multe locuri oamenii și-au schimbat patria în deșerturi, unde nici iarba nu mai crește: Persia, Mesopo-

Jidanul călător.

Pe un vaporeș care plecase din G. spre B. se aflau opt călători. Șapte dintre ei erau din Giurgiu, al optălea era un Jidan, Dumnezeu îl știe din ce parte îl bătuse vântul.

Căpitanul vaporeșului i-a dat voe Evreului să călătorească și el, într'un colț undeva, dacă se va purta bine pe drum și va plăti bacșiș căpitanului, cei cincisprezece bani de care dispunea.

Asta era nimica toată, dar' Evreul era sărac mai mare mila, și se rugase mult bietul Evreu, ear' căpitanul avè inimă bună. Adevărat, când scutura Evreul pulpenele antereului se auzea sunet de parale în buzunar, dar' nu era decât un gologan ce se isbea de niște nasturi de metal, și de e cheie. Evreul n'avea nici atâta cât să plătească bacșișul; dar' se gândea el; Sănătoși să fim; Până la B. e mult, și până acolo multe se pot întâmpla, și am să fac până la B. vre-un geșeft, de unde

tot am să îmi scot cel puțin drumul!

La început cei șapte inși din G. erau parte veseli, rideau, povesteau câte și mai câte. Dar' încetul cu încetul isprăviseră vorbele, începuse să se plictisească și se caște de somn. Se întrebau unii pe alții dacă nu știe vr'un joc, vr'o poveste, sau vr'o drăcie ca se le treacă timpul? Nici unul nu știa. Eată că într'aceea vine căpitanul. Unul dintre călători îi zise în glumă:

Ei domnule căpitan, nu ști să ne înveți ce-am pute face să ne mai treacă de vreme?

Căpitanul zise: Eu nu dar' uite colo... Moişală din colț o fi știind ceva, că nu de giaba au fugit strămoșii lui din Egipt și au luat lumea în cap.

Bine zici! și toți se întoarseră cătră Evreu, care stătea în colț, smerit dar' abia aștepta să poată intra și el în vorbă cu călătorii, cine știe zice Evreul până la B. e mult și se poate întâmpla să

fac vr'un bun geșeft vorba numai să zic.

— Ei Moişală, haid și ne învață cum să ne petrecem timpul se ne treacă de urit.

— Să nu vă fie cu supărare eu de unde să știu, că sînt un Evreu sărac!

— Ei, taci din gură. Trebuie să ști ceva căci nu de giaba ești neam de alui Solomon.

Se tot gândește Evreul că are să facă și puțină negustorie fără marfă. Și la urmă zice, să vă învăț ce am văzut și eu odată pe apă dela Pesta la T. S. Unul dintre dumneavoastră pune o întrebare: cine nu știe să răspundă la întrebare, dă celui-ce a întregat un gologan; cine știe să răspundă, prim = este un gologan. De pildă: toți dumneavoastră puneți un gologan pe masă — joc și eu și joacă cu totul 8 gologani. Unul din dumneavoastră spune o ghicitoare, cel care o ghicește își ea gologanul lui și încă unul. Apoi spune altul din d-voastră și tot așa.

tamia, Idumaea și părți din Asia-mică și Arabia; locuri au fost acestea oarecând, din cari au curs lapte și miere și cari au nutrit o populațiune număroasă; ear' astăzi sînt mai cu totul deșerte și locuite de niște seminții, cari își susțin vieța miserabilă din furat și economie foarte primitivă. Poate într-o adevăr s'a schimbat și clima, după-cum afirmă Oscar Fraas, din oare-cari cause mari geologice, dar' oamenii au fără-îndoială mare rol la schimbarea câmpiilor în stepe. Oare nu vedem chiar în zilele noastre, că poporul turcesc, căruia îi place lenevirea, iubește pomii și florile pe care le aranjează în grupe atrăgătoare prin grădinile lor; pe când Grecii și celelalte popoare orientale trăite în sclăvie, nici până astăzi nu s'au ridicat întru atîta, ca să iubească natura, fără-ca să o jefuiască. Slavii superbi de pe țermurele Dunării ziceau, «că tot acela ce taie un pom, omoară un Sîrb», cu toate-că ei chiar și astăzi se nisuesc din toate puterile spre a-și despăduri patria.

După căderea Romei prin puterea barbară, Italia și provinciile vecine în urmarea cultivării iraționale a sclavilor, au devenit în curînd sterpe și chiar și astăzi după o odihnire de mii de ani au rămas ținuturi întregi nefolositoare și nesănătoase. Chiar din acele cauze, cari au cauzat căderea imperiului roman, au devenit și în lumea nouă părți considerabile incapabile pentru economie, așa: cele două Caroline și Alabama, pe care abia cu o jumătate de secol le-au făcut fructifere prin devastarea pădurilor, au încetat astăzi de a mai produce și sînt locuințele fiarelor sălbatice. Au fost de ajuns câțiva ani ca solul fructifer al Braziliei și Columbiei prin economia de jaf ce s'a practisat acolo să devie sterp. Au ars pădurile, ca în cenușa lemnurilor să samene cucuruz (porumb) și au repetat sîmănarea porumbului până-ce nu l-au cuprins earăși tufișul, atunci l-au ars din nou și au sîmănat earăși porumb, sfîrșitul a fost, că a crescut din pămînt o specie de iarbă puturoasă numită capim gordura și cu asta solul a fost nimicit.

Acum se naște întrebarea, că prin ce servește munca omului la înfrumșetarea sau urîțirea naturii esterne? În-

trebarea aceasta s'ar părè superfluă sau chiar curioasă înaintea așa numitelor spirite pozitive, deși este foarte fundamentală și primordială. Desvoltarea omenimii stă în cea mai perfectă armonie cu natura ce o impresoară. Esistă o armonie ascunsă între sol și popoarele pe cari le nutrește și dacă societatea fără cuget își permite a pune mîna pe ceea-ce face frumșețea pămîntului lor, aceea totdeauna se rîsbună. Acolo unde solul a devenit urit și unde a dispărut toată poesia ținutului, dispare și puterea productivă; sîrăcește chiar și spiritul și prinde putere asupra lui indolența și sclavismul ducîndu-l la desperare și perire.

Între cauzele, cari au nimicit așa de des civilizația, ce s'a succedat în istoria popoarelor, în locul prim trebuie să amintim acea forță barbară, pe care au comis-o unele popoare în contra pămîntului. Au devastat pădurile, au secat izvoarele, au inundat rîurile, au stricat clima, au încunjurat orașele cu zone mîrăstinoase și pline de pestilență; ear' dacă în fine natura inficiată a pășit ca inimic în contralor, s'au aprins de ură contra ei, și ne mai putîndu-se deda la traiul de pădure al omului sălbat, tot mai mult au alunecat în despotismul animalic. Istoriografi, cari au observat că Spania de pe timpul regelui Carol V. așa repede a început să decadă, s'au nisuit a-și esplica acest simptom în mai multe chipuri. Unii au fost de părere că cauza decădenței a fost descoperirea aurului în America, alții au cauzat incisiția și persecuțiunile religioase sau darea nedreaptă numită *alcabala* și modul de administrare centralistic francez, despotic. Dar' oare ura, cu care spaniolii au nimicit arborii și păsările nu are nimicacu cu decădînta lor? Pămîntul gol, petros și galbin a luat priveliște respingătoare și a sîrăcit, ear' locuitorii cari pe zi ce merge se împușinează au căzut earăși în sălbătécime. Așa s'au rîsbunat micile păsărele.

Chiar și în zilele noastre la cele mai civilizate popoare se arată ca rezultat al muncii urîțirea naturii, și în general luat omenimea încă nu s'a ridicat în privința aceasta peste originea sa sălbatică. Distrucțiunea este diferită

după diversele ramuri de economie, după climă, diferitele datini și caractere naționale. Arabii, Spaniolii și chiar Spaniolii americani nimicesc arborii, prin ce solul ars de soare devine galbin. Italianii și Germanii taie crengile arborilor dîndu-le forma unor mături, Francezii taie solul în mulțime de părțile pe cari le sădește cu cele mai diferite legume, așa că privite din depărtare, aceste părțile apar ca un covor de diferite colori. În Statele-Unite împărțesc solul în parcele pătrate geometrice, cari toate au aceeași formă și direcțiune fără privire la înălțimi și afunzimi. În unele țări proprietarii de pămînt mari sau mici își îngădesc posesiunea ca și pe niște cetăți atacate, până și Irlandezul, cel mai lipsit locuitor al pămîntului își încunjură cu șanțuri de pămînt grădinița-i plină de mărăcini. Câte provincie nu are Europa prin cari călătorind cu orele nu vei afla un atare loc pe care privirea artistică să odihnească cu îndestulare? Deși ar fi destul câțiva arborii și câțiva gust estetic la împărțirea pămîntului, ca frumșețea să apară earăși în mijlocul naturii devenite respingătoare. (Va urma).

ȘFATURI.

Vinarsul ca mijloc de a îmblânzi vitele străine în grajd.

Se întîmplă de multe-ori, că dacă aducem într'un grajd o vită străină, sau dacă schimbăm cumva locul vitelor în grajd, ele nu se prea sufer una pe alta: se împung, se lovesc mereu cu coarnele, ba une-ori se pot întîmpla chiar și nenorociri. Pentru a încunjura toate acestea, n'avem decît să spălăm grumazii și capul vitei străine cu vinars (rachiu) și atunci putem fi liniștiți, că și vacile cele mai spărioase, vor primi prietenește pe cea din nou adusă și nu o vor împunge și bate de loc.

Tămăduirea guturaiului.

Guturaiul se mai poate tămădui și în modul următor: luăm seara când ne culcăm în pat un ceaiu făcut din flori de viorele, mult zăhar și o linguriță de apă de trandafiri de fiecare cească (păhar). În decursul boalei e bine ca să mîncăm cât mai multă ceapă crudă. Economii nostri dela sate se mai tămăduesc și cu ceaiu fert din flori de soc.

Călătorii se învoiră. Fiecare a pus pe masă un gologan și Evreul. Unul dintre ei un negustor din G. . . . a întrebăntău.

— Câte ouă mai putea să mînce Goliat pe nemîncate?

Nu au știut să rîspundă nici unul.

Câte ouă poate să mînce un uriaș ca Goliat mai ales pe nemîncat, asta era grea ghicitoare își zicea toți.

Ei câte Moissăla poate tu vei ști. Ei câte, mai mult ca unul căci al doilea era pe mîncate.

Așa e, ziseră cu toții ear' Evreul își lua câștigul de un gologan băgându-l repede în buzunar.

Acuma întrebă un funcționar.

În care lună mîncă oamenii mai puțin?

Ba șa, ba pe dincolo, fel de fel fără a putè ghici. Și zice în care lună în luna lui Faur, căci asta are numai douăzeci și opt de zile. Earăși ziseră cu toți căci la rîspunsul acesta nu se gîndiră.

Funcționarul își perduse gologanul ear' Evreul a mai băgat unul în buzunar.

Acuma era rîndul unui Popă, să întrebe. În gîndul lui își zicea popa, așteaptă tu jidane: Gologanul meu n'o să-l iei, căci am să te întreb din Testamentul-Nou pe care nu-l cetesc Evreii!

Ei, spuneți de ce a scris apostolul Paul epistolele sale cătră corinteni?

Bre, făcură toți. Cine să știe lucruri de acestea?

Popa se uita cu coada ochiului la Evreul și zămbiră, gîndindu-se l-am înfundat.

De ce le-a scris zise Evreul. Fiindcă nu era între Corinteni, căci dacă era între ei le-ar fi spus din gură ce avea să le spună.

Popa își perduse gologanul, și Evreul a mai băgat unul în buzunar.

Al patrulea întrebă. Ce crește cu răcécina în sus? zise Evreul. Tur țuri de ghiață la streșina casei, că ei stau

cu vîrful în jos. Ei al dracului Evreul toți gologanii are ni ia dacă mai sta mult între noi, în timp ce Evreul punè al 4 gologan în buzunar.

Era acum rîndul unui proprietar.

Cum poți să mergi călare din G. . . . până în B. numai prin umbră? întreba el. Mergi noaptea zise unul. Apoi, vezi ziua când e soare nu noapte. Nu se poate, decă ai merge tot prin pădure, mai înțelegem, dar' pe câmpie?

Atunci zise Evreul. Să mergi călare pe unde-i umbră până la B. ear' unde e soare dăte jos și vei merge în felul acesta tot prin umbră călare până la B.

Evreul a câștigat și a cincilea gologan.

Al șeselea un funar zise?

Cine își lungeste și își tot lungeste lucrul, și cu cât și-l lungeste cu atîta îi merge mai bine și totuși isprăvește la timp.

Știri economice.

Tirgul de 4 Decembrie ținut în săptămâna trecută la Orăștie după cum cetim în »Bunul Econom« a fost slab. Cel de vite, ținut Luni și Marți, a fost bine cercetat de vuzători și de cumpărători, dar fiind la intrarea în iarnă, vitele nu erau ținute la prețuri mari. Cele de soiu și hrănite au trecut însă și acum tare.

»Tirgul slobod« însă, Joi, a fost slab. Cumpărători puțini, poate și pentru timpul grozav de urit: a ploat începând de noaptea, ziua întreagă, deși înainte de tirg și după tirg, au fost zile destul de frumoase.

Din ce se fac venite. O societate italiană a cerut ministerului român de domenii să-i îngăduie folosirea produselor nebăgate în seamă din pădurile statului, și cu deosebire a ciupercilor din pădurile Moldovei.

Și se știe, că ciupercile uscate (măntărcile) dau un venit foarte bun și se află acum abia în Galiția.

Societate a căpătat îngăduința pe 5 ani și dă statului suma de un milion lei.

Noi pe aici am rida de cine s'ar apuca să facă atari lucruri!

Mormintele marilor nostri dela anul 1848.

De Silvestru Moldovan.

(Urmare).

Petru Dobra.

Martir fără de mormânt!

Au avut și alte popoare bărbați de valoare, ale căror osăminte nu se știe unde odichnesc; avem și noi. Unul din acestia este prefectul *Petru Dobra*, de loc din Zlatna.

Dobra, ca și Buteanu, a căzut jertfă încrederii prea mare în promisiunile dușmanului.

El a fost uc's în 8 Maiu 1849, în Abrud.

Crudul Hatvani intrase în Abrud și cu intrarea lui teroarea se instăpâni asupra nefecitului oraș. O mulțime de Români fură pușcați; între acestia a fost și Dobra, care, încrezându-se în promisiunile lui Dragoș, nu s'a refugiat la timp.

Dobra a fost arestat în casele lui Ioan Suluțiu, în ziua de 8 Maiu, pe timpul prânzului.

Advocatul zice unul căci tot lungește procesele ca să scoată bani mai mulți din pungă impricinatului. Așa e zise Evreul. Dar' avocatul nu isprăvește nici-odată la timp, atunci cine? Tocmai cine a întreat, zise Evreul. Funarul, el tot lungește și lungește sforile și cu cât le face mai lungi cu atâta câștigă mai mult și totuși isprăvește la timp.

El dat dracului Evreul, — zise funarul. — Ear' Evreul a câștigat gologanul.

Al 7-lea puse întrebare:

Pe o farfurie sânt patru ouă, și sânt patru oameni, cum se ia fiecare câte unul și totuși se rămână unul în farfurie?

Ei, asta e, nu se poate și pace, ziseră toți. Nu se poate adevă că cine știe...

Moisălă o să spue că se poate. Se poate, zise Evreul. Cum se nu se poată trei oameni își iau ouăle în mână, al 4-lea își ține pe al seu în farfurie cât

Eată cum descrie scena aceasta dl Iosif St. Șuluțiu în Memoriile sale (partea III):

Era o oră la amezai.

Lupta între Români și Maghiari, în jurul orașului și pe dealuri curgea cu mare înverșunare; Români câștigaseră teren.

Ungurii se luptau cu mare curaj; dar Motii, cari știau pe Români din Abrud și mai ales pe iubii lor prefecti, pe Dobra, Buteanu și Moldovan, și mai mulți tribuni în Abrud și-au încordat toate puterile ca să între cu o oră mai înainte în cetate, ca să nu fie prea tâziru.

— »Fericicii sânt Români, cari se luptă pe dealuri și pot muri cu arma în mână; dar eu nu-mi pot ierta greșeala, când am rămas aici în ghiarele lor, — zise Dobra. — Oh! numai această după amezai de ar trece; pe înserate voui încerca să străbat în tabăra Românilor.

În acel moment se aud prin odăile laterale zurăind armele; un oficer cu 10 honvezi cuprind ambele uși ale odăii; oficerul înaintează până la masă, salută, apoi întreabă: — »Care dintre d-voastră e domnul Dobra?

— »Eu«, răspunse Dobra, întorcându-se spre el.

— Aveți să veniți cu mine la comandantele, domnul colonel Hatvany.

— După prânz, dle.

— Nu; numai decât, răspunse oficerul serios. Tot odată să vă luați cu d-voastră, ori ce scrisori veți avea și banii ce-i aveți.

— Scrisori n'am; banii câți îi am sânt la mine, respunse Dobra încrăcșit.

Dobra s'a îngălbinit ca ceara, s'a sculat dela masă și plecând a zis:

— Țertați-mă cu toții de v'am greșit ceva în aceasta vieată; presimțirile mele s'au împlinit, n'o se ne vedem mai mult în aceasta vieată. — Am căzut și eu în cursa lui Dragoș.

Dobra a fost escortat în școala reformată, unde l-au torturat așa de barbar, în cât a sărit din etagiu pe stradă, ear' aici sentinela l'a pușcat. Cadavrul i-a fost aruncat înderept în școală, care a doaua zi, când Români au intrat triumfători în Abrud, s'a aprins și a ars, nimicindu-se în foc și remășițele păpentești ale lui Dobra. Cadavrul lui nu s'a mai putut afla nicăieri, deși l-au căutat Români, ca să-l înmormenteze.

vrea. Așa toți patru și-au luat un ou și totuși a rămas unul în farfurie.

A șeptelea gologan, îl câștigase Evreul.

Dar' acum era rîndul Evreului să întrebe:

Boieri, domnia voastră, zise el. Eu am trei frigări și doi păstravi. Cum fac eu, că în fiecare frigare se pun câte un păstrav și totuși în câte-și trei frigările e câte un păstrav. Nu a știut nici unul.

Spune tu, Moislă, cum?

Evreul își ia căciula și zice rugător; Iertați boieri, eu sânt un om sărac.

Bine, bine, sărac. Dar' spune cum pui păstravi în frigare.

Evreul earăși își cere iertare că e sărac, toți nu știau ce se creadă.

Evreul tot face nazuri. În urmă zice: Nu vă supărați; eată gologanul meu l-am pierdut.

Cum l'ai pierdut Evreule? Spune-ne răspunsul ghicitoareii.

Martir fără de mormânt, — Petru Dobra e asemenea regretatului Nicolae Bălcescu, care murind în esiliu la Palermo, nu i-s'a putut afla locul de vecinică odichnă.

Vasile Fodor.

Vitejia Românilor dela 1848—9 e recunoscută de toată lumea. Multe fapte strălucite din acești ani le avem însămnate, dar multe din ele rămas-au nescrise, perdute... Dacă văile Ardealului și stâncile din munți ar avea graiu, câte fapte glorioase, la cari ele martore au fost, n'ar eși la iveală de sub pulberea uitării... Dar' văile și stâncile ne-ar ști povesti și despre suferințe grele și mari neajunsuri, cari au avut să le înfrunte la 1848, luptătorii și conducătorii de o potrivă.

E de remarcă faptul, că prefectii și tribunii noștri în toate luptele dispuneau de luptători mai puțini la număr, ca dușmanul și acestia încă erau rău armați și slab provezuți.

Cu toate aceste ei și-au ținut locul cu vrednicie, și cinste au făcut neamului, pentru care au încins sabia și au luat a mână lancea.

O asemenea soarte a avut și tribunul *Vasile Fodor*. Terenul lui de luptă a fost cu deosebire laturea munților, cu văile și trecătorile, cari se deschid înspre valea Murășului. Pe aici năvălirile cetelor dușmane se țineau lanț. Fodor, cu slabe forțe armate și cu mijloace și mai slabe, le-au resistat și de vitejia lui și dibăcia conducerii sale s'au zdrobit toate încercările năvalnice. Cetele dușmane respinse și resfirate au fost în mai multe rânduri până departe, în văile dela țeară.

Vasile Fodor — tribun viteaz și sentinela neînfrântă!

În timpul păcii Fodor a ocupat oficii publice la Alba-Iulia, M. Oșorheiu, Orăștie și mai în urmă în cercul Halmagiului al românescului comitat Zarand, unde a fost numit la 1861, pretor s'au »jude primar cercual«, cum era pe atunci terminul oficial.

Bărbat de caracter și devotat neamului său, el a lucrat desinteresat pentru binele poporului, de a cărui iubire a și fost părtaş.

A murit la 1865, și e înmormântat în cimiterul gr.-cat. din Halmagiu.

Pe crucea de peatră de pe mormânt, din jos de anul nașterii (1824) și al morții, se află următoarea inscripție:

Tribunului dela 1848.

Bărbatului binemeritat

de tron și nașione.

Vezi asta e. Cum pui doi păstravi în trei frigări. Nici nu știu. Și dacă nu știu am pierdut gologanul.

Toți se supără foc căci își bătuse joc de ei.

Bine, Evreule, nu nea fost în voiala așa. Cum poți să pui întrebări a căror nu ști răspunsul. Acum al cui e gologanul tău? Să-l împărțim în șapte părți?

Evreul tot cu smecheriu că nepuțându-l împărți să-l lase lui!

Dar' între acea vine căpitanul un om împăciuitor și s'a rugat să-l lase în pace pe bietul jidan.

Evreul nu se purtase cinstit și umbra tot cu cetenie, dar' în urmă lăsat în pace călători, că ce era să facă jidanul tot jidan, și cu asta au isprăvit.

Sibiiu, 10 Decembrie.

Liviu R. Prașca.

CRONICĂ.

I. P. S. Sa Domnul Ioan Meșianu arhiepiscop și metropolit — primul membru fondator al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. Se știe, că I. P. S. Sa dl arhiepiscop și metropolit *Ioan Meșianu*, încă anul trecut a binevoit a se înscrie de primul membru pe viață al Reuniunii sodalilor români din Sibiu, cu taxa de 50 cor., cu cari s'a pus temelie fondului neatacabil al Reuniunii. I. P. S. Sa, precum aflăm, cu data de azi s'a îndurat a se înscrie de *primul membru fondator* al Reuniunii, contribuind cu alte 50 cor., în total 100 cor. I. P. S. Sa a mai contribuit cu 10 coroane la fondul pentru împărțirea de daruri la Crăciun săracilor noștri.

Dl Teodosiu Lobonțiu, proprietar în Alba-Iulia, precum aflăm, purcezend din dragostea nefățărîtă, ce o are pentru clasa meseriașilor noștri, a binevoit a dărui Reuniunii sodalilor români din Sibiu suma de 10 coroane, din care 6 cor. 80 bani, ca contribuire la fondul de acuire a casei cu hală de vânzare: pentru sine, pentru soția sa d-na *Roza* și pentru fii și fiicele sale *Emil, Iosif, Feliciu și Eleonora*; 1 cor. 20 bani la fondul disponibil și 2 cor. la fondul darurilor de Crăciun săracilor noștri.

Pentru scopurile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, ilustrul domn *Petru Pipos*, jude de tablă reg. în pensiune, a binevoit a dărui suma de 5 cor., din cari 2 cor. s'au adaos la fondul văduvelor și orfanilor, 1 cor. 20 bani la fondul disponibil și 1 cor. 80 bani la fondul de acuire a halei de vânzare.

Boala Țarului. Din Livadia se telegrafează, că Țarul a trecut peste ori-ce pericol. Actuala lui stare, relativ se cât se poate de îmbucurătoare. Puterea îi crește mereu; pulsațiunea îi este regulată. Sâmbătă Țarul a părăsit patul pentru câteva ore.

Defraudare. Funcționarul de poștă *Horváth József* a furat din cassa poștei dela *Macău* suma de 2622 coroane. Direcțiunea poștei din Oradea-mare l'a denunțat și acum *Horváth*, care pe lângă alt necaz e și logodit, zace în închisoare, unde o să-i treacă grozavele „Katzenjamere” agonisite pe banii oficioși.

Descoperire prețioasă. Din *Zlatna* se știe, că în hotarul apropiatei comune *Ampoșta* s'a găsit zilele trecute un mare vas (amphora) plin cu bani români. Țăranul, care a aflat vasul a reținut banii, ear' vasul l'a predat custodelui muzeului archeologic din Alba-Iulia. Vasul e de un preț deosebit, fiind unul din cele mai mare amphore aflate până acum; e înalt de 90 cm. cu o periferie de 180 cm. și încapă 50 litre de apă.

La podul umblător dela Murăș-Ciuci în zilele trecute din nou s'a întâmplat o nenorocire. Servitorul *Gligor Moșneag* și clopotarul *Ioan Sabo* au sosit noaptea la țermurul *Murășului* și au voit să treacă peste riu căruța încărcată cu fână. Podarul era la celalalt țermure. Înzădar au strigat, podarul durmind n'a auzit. Atunci servitorul dând de o luntre mică s'a urcat în ea și a trecut *Murășul*, ca să aducă podul umblător și să treacă și căruța. Căii cum au văzut pe servitor că trece riu, au pornit după el împingând în apă pe clopotarul, ce voia să-i oprească. Căii au ajuns la celalalt țermure, dar' s'ermanul clopotar s'a înecat.

Din Săcădate primim din nou scrișori, ce ne vestesc despre purtarea atât de puțin românească a protopopului gr. cat. *Dem. Cutean*. Păcatul cel mai nou al dlui prot. este, că neținând socoteală de dorul de întreprindere alor trei fruntași români, a spriginit din toate puterile pe un *Jidan*, căruia apoi i-a și succes să iee o însemnată întreprindere. Lucrul s'a întâmplat astfel: Sâmbătă s'a ținut licitația publică pentru abaterea *Oltului*. La licitație au luat parte trei Români, un Neamț și doi *Jidani*. Ca minus oferent au fost: *Lazar Stoichiță*, primar în *Porumbacu-l-inferior* cu 23.200 coroane, apoi *Petru Mățiu*, din *Rășinari* cu 23.290 coroane și apoi *Klein Zsigmond*, din *Oradea-mare* cu 23.290 cor. și în fine cel mai mare oferent, *Ioan Iordache*, din *Săcădate* cu 23.301 cor.

După licitație protopretorul a chemat reprezentanța comunală, care avea să aproabe sau să nulifice licitația.

Cei 21 membri adunați însă la îndemnul protopopului au pus la vot, că pe care dintre oferenți să-l primească drept întreprinzător. Dintre cei 21 numai trei (preotul *C. Prie*, *G. Maxim* și *I. Marcu*) a votat pentru un Român. Ceialalți la îndemnul și la zeloasa stăruință a dlui protopop *Cutean* și a notarului *Grădinariu* au votat pentru *Jidanul Klein Zsigmond*. Astfel au dat întreprinderea unui *Jidan*, deși acesta a oferit mai puțin decât un Român. Românii licitanți simțindu-se neîndreptățiți au făcut recurs contra acestei hotăriri a reprezentanței comunale.

Nu putem îndeajuns să infierăm purtarea neromânească a dlui protopop și soții sei, care deși își razimă rangul și-și trăesc traiul în mijlocul și din sudoarea poporului român — nu se simt nici atât de recunoscători, dacă nu datorită să spriginească nisuiințele Românilor față de geschäftăriile unui străin de neam și de lege. Cu astfel de conducători zădarnic se va cerca crearea unei industrii și unui comerț românesc.

Jăfuire. Din *Zlatna* se știe că în zilele trecute conducătorul minei de aur *Bolez* a trimis pe un funcționar să schimbe la *Abrud aur nelucrat*, în valoare de 3600 coroane. În pădurea *Buciumanilor* însă oameni necunoscuți au atacat pe funcționar și trântindu-l la pământ — i-au luat aurul ce-l avea la el. Gendarmeria urmărește pe hoți.

Aniversarea luării Plevnei. Marți, în 28 Noemvrie v., fiind aniversarea luării *Plevnei*, s'a slujit un Te-Deum la biserica *Spirea-Veche* din dealul *Spirei*. M. Sa Regele *Carol* încă a asistat la acest Te-Deum, ear' după serviciul divin a trecut trupele în revistă.

Contra alcoolismului. În județul *Vlașca* s'a înființat o societate a preoților și învățătorilor cu scop de a lupta contra alcoolismului. Acest fapt salutar n'ar strica să fie urmat și de preoții și învățătorii noștri.

„**Noi și Bulgarii**”. Liga culturală a fixat ziua de 7 Februarie pentru începerea conferențelor la Ateneu. Prima conferență se va țină în acea zi de către dl *B. P. Hașdeu*, care va vorbi despre „**Noi și Bulgarii**”. Dl *Hașdeu* va dovedi în această conferență, că propriu zis poporul bulgar este compus din două rase deosebite, *slavă* și *tătară*, și influența culturii rusești asupra acestor două rase. Va face o paralelă între bulgarul român din țeara românească, bucovinean, macedonean, basarabean, transilvănean și Românul din *Negotin* (*Sesliv*).

Din *Elisabetopol*. (*Procecul lui Gasparides*). Mulți nu vor fi auzit de numele acesta. În comitatele *Turda-Arieș*, *Târnava-mică* și *Murăș-Turda* nu e om să nu-l cunoască.

Țăranii români nu-l numesc altfel decât: *Domnul Victor*, și parte se tem de el, parte îl laudă și alduesc.

Domnii însă, și mai ales preoții, știu frică de el, ca de cel necurat.

A venit însă în conflict cu justiția dl *Victor* și în săptămâna trecută s'a ținut pertractarea finală în cauza lui.

A fost acuzat pentru următoarele crime:

1. Încercare de stoarcere de bani în contra preotului *Nirăștean* din *Iornuț*.
2. Vătămăre de onoare în contra aceluiași, pentru-că înaintea judeului de instrucție din *Elisabetopol*, a sărit asupra preotului *Nirăștean* și l'a palmuit.
3. Vătămăre de onoare în contra unui locotenent de gendarmi.
4. Amenințări periculoase în mai multe rînduri.

La pertractare s'a dovedit, că dl *Victor* e un om fără ocupație, care a stat deja 9 ani în temniță și a fost esilat din partea alor două tribunale pentru totdeauna din țeară. A venit însă îndărăt, unde din cauza nepăsării sau fricei organelor administrative a terorizat câteva luni o parte din *Câmpie* și a stors bani dela *Jidani* din *Luduș* și dela unii preoți români. La pertractare a eșit la iveală, că criminalul acesta a stat în legătură și a fost aștit de un anumit *Ioan Bueur*, preot pe *Câmpie*, care a voit pe calea aceasta să scoată dela neamul seu *Nirăștean* niște parale. *Frumoasă companie și pentru dl Bucur caracteristică.*

Gasparides după-ce și-a eșpia pedeapsa de 30 zile arest, va fi transportat în *Bucovina*, locul nașterii. *Raportor.*

Societatea „Psaltul”. Ministrul ungar de interne a aprobat statutele societății „*Psaltul*” a cantorilor români gr. or. din *Transilvania* și *Ungaria*. Sediul societății este *Brașov*. Membru al societății poate fi fiecare Român gr. or. Membrii ordinari plătesc taxa anuală de 3 coroane. Membrii extraordinari plătesc taxa anuală de 3 coroane. Membrii fondatori plătesc pentru totdeauna suma de 20 coroane. Până la prima ședință generală resp. până la constituirea noului comitet, toate afacerile față de societate să se adreseze președintelui actual *Vasilie Lazurcă-Lăzureanu*, lector, *Brașov*.

Biserică licitată. Din *Jidovin* ni se scriu următoarele: Onorată Redacțiune! În nrul 48 al prețuitei d-voastre foi cetesc, că în comuna *Scăiuș* s'ar fi vândut biserica română pentru 600 coroane în favorul învățătorului *M. Polipea*. Drept aceea îmi iau libertate a vă informa, că nu biserica română s'a vândut, ci biserica slovacă rom.-cat. Fiind casul de importanță morală mare, rog a desminți acest fapt, și a aduce clarificare opiniunii publice. Cu toată stima: *Alex. Ogerlan* preot.

Mulțumită publică. În numele membrilor despărțământului „*Dârgoa*” al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din arhidieceza gr. cat. de *Alba-Iulia* și *Făgăraș*, venim prin aceasta a ne esprima sincera noastră mulțumită „*Academiei Române*”, cel mai înalt institut cultural al Românilor, — pentru-că a binevoit a dona pe seama bibliotecii noastre districtuale mai multe opuri de valoare. *Zacharie Murășan* bibliotecar. *Iosif Popa*, președinte.

Întru pomenirea lui Șaguna, Ca în fiecare an, așa și acum societatea de lectură »Andrieu Șaguna« a teologilor și pedagogilor dela seminarul »Andrieu« din Sibiu, a ținut în preseara zilei Sf. Andrieu, Mercuri, în 12 Decembrie n. o ședință publică, cu un program variat și bogat. Ca ascultători a fost un public numeros și ales, domni, dame, meseriași și mai puțini țărani din Sibiu și jur. A fost de față și Escelelența Sa Metropolitul Meșianu. Programul ședinței a constat din 8 puncte, prestațiuni de orchestră, declamări, disertații și cântări de cor, în general bine reușite.

Îndeosebi au reușit bine prestațiunile orchestrei, apoi »Cuvântul ocașional« rostit de clericul V. Runcean, declamarea »Jidanul în raiu«, anecdotă de Speranță, declamată de pedagogul I. Sporea și compozițiile prof. T. Popovici, cântate de corul societății.

Ședința a fost deschisă de profesorul Dr. P. Șpan, prin o scurtă dar frumoasă vorbire, ear' după terminarea programului a ținut o interesantă vorbire Escel. Sa Metropolitul Meșianu, dând învățături folositoare tineretului dela seminar.

Dela »Reuniunea sodalilor români din Sibiu«. La fondul pentru acuirea unui local cu o hală de vânzare pe seama »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« au mai contribuit cu câte 20 bani următorii: Ioan Frâncu, paroch, Maria Frâncu n. Morariu, Ioan Frâncu, student, Hortensia Frâncu, Silvia Frâncu, școlărițe, Veturia Frâncu și Elisaveta Frâncu (Cetea), Ioan Dobrotă, comisar de finanțe în pens., Ana Dobrotă (Sibiu), Sora Timariu, Sora Crisbășan, Maria Bădilă, Elisaveta Pipernea, Dănilă Pipernea, Andrieu Herța, Ana Herța, Maria Jugărean (Cacova), Valeria Ganea n. Comanici (Sibiu), Iuliu Enescu, Sofroniu Roșca, practicant la filiala »Albinei« (Brașov), Anghel Bena, practicant la »Albina«, Nicolae Căldărea, funcționar la »Albina«, Iacob Oanea, director școlar, Raveca Oanea, Sabina Oanea, jună, Nuți I. Șut, junșană, Valeriu Cârjă, funcț. la »Albina«, Dr. Ioan Bucur, medic, Ioan Bucur, econom, Ana Bucur n. Burja, Toma Bucur, sodal (Viena), Ilie Bucur, student (Săcădate), Nicolae Bența, Sever, Brutus, Ana și Enea Bența (Sibiu), Alexandru Vlad, paroch, Eufemia Vlad n. Pipos, Camilo Vlad, student (Mag), Victor Vulcan, paroch, Mateiu Vulcan, Silvia-Vulcan, școlari (Oprea-Cârțșoara), George Comanici, notar, Elisaveta Comanici, Valentina Comanici (Sibiu), Nicolae Pulan (Brașov).

Sămbăta morților. A eșit în tipar, cu titlul de mai sus o dramă din popor, în 5 acte. Localizată după Raupach, de Teodor V. Păcășian. Prețul 60 bani. Se poate procura dela autor (Sibiu).

Din Turda, »Societatea de lectură a femeilor române din Turda și jur.« în ședința ținută în 9 l. c., sub presidiul doamnei Aurelia Boldea, a luat hotărârea, că va aranja în Turda o serată literară împreună cu dans în preseara Anului-Nou 1901.

Domnișoară avocat. În Paris a depus jurământul de avocat d-șoara Jeanne Chauvin, a doua femeie avocat. La depunerea jurământului a asistat un public imens. Cea dintâiu femeie, care a câștigat diploma de avocat în Paris a fost doamna Petit, nevasta unui avocat.

La »Reuniunea sodalilor români din Sibiu« s'au înscris de membri ordinari: Augustin Tuhuț, sodal cismar, George Trifan, Dumitru Valeriu Poponea, culegător-tipograf, Petru Barac, morar, Eliseu A. Ionescu, Ioan D. Comșa, sod. pielari, Nicolae Crișan, sodal pantofar, Ioan Stănilă, sodal curelar, Ioan Popa-Popadan, sodal măsar, ear' de membri ajutători Fritz Konnerth, pălărier și Josef Lazar, cafetier.

Dare de seamă și mulțumită publică. Subscriși în numele comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ținându-și de datorință, aduc pe calea aceasta la cunoștința tuturor celor interesați, că venitul brut al concertului aranjat în 14 Octomvrie a. c., în sala cea mare dela »Gesellschaftshaus« a fost de 412 cor. 33 bani, din care subtrăgându-se spesele de 294 cor. 82 bani, a rămas un venit curat de 117 cor. 51 bani. — Din venitul curat 20 cor. s'au adăos la »fondul pentru acuirea unei case cu hală de vânzare«.

Totodată ne luăm voe a exprima adânc simțita noastră mulțumită și recunoștință tuturor, cari cu această ocașune au ținut să spriginească reuniunea noastră, și în special Escelelenței Sale Înalt Preasfințitului arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu, pentru interesul și iubirea manifestată și cu această ocașune față cu Reuniunea noastră, suprasolvind suma de 10 coroane. Mai departe au mai contribuit cu suprasolviri: Augustin Hamsea, archimandrit, Ioan cav. de Pușcariu, câte 4 cor.; Dr. Il. Pușcariu, vicar arhiepiscopesc 3 cor.; Dr. Elie Cristea, secretar cons. 2 cor. 40 bani; Ioan Pop 2 cor.; Avram Armean 2 cor.; Demetriu Câmpean, archivar cons. 1 cor. 50 bani; Pantaleon Lucaș, căpitan ces. și reg. în pensiuone 1 cor. 20 bani; N. Zigre 1 cor.; Voicu Hamsea, protopop 1 cor.; Eugen Piso, cand. de avocat 1 cor.; Dr. Putici 1 cor.; Ioan Simtion, librar 70 bani; P. Șpan, prof. sem, Ioan Gărbacea, proprietar, Ioan Radu, proprietar și Adam Florea, câte 40 bani.

Din ședința comitetului »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, ținută la 19 Octomvrie n. 1900.

În absența presidentului:

George Poponea,
vicepreședinte.

Ioan Apolzan,
notar.

— Subscriși epitropi ai sfintei biserici din comuna Coșteiu, în numele comunei bisericesti aducem mulțumită neguțetoarei Ecaterina Korec din loc, pentru darurile cu care s'a învrednicit a le face la sf. noastră biserică spre înfrumșetarea lăcașului Domnului și anume, o cădelniță de argint de China în preț de 30 cor., un iconostas cu masă cu tot în preț de 10 cor. și icoana »Înălțării Domnului« în preț de 12 cor. La oltă 52 coroane. Ne rugăm de Atotputernicul să i lungească firul vieții ca să mai poată implini astfel de fapte frumoase, demne de urmat de fiecare creștin bun. Josim Orzi și Ilie Sima, epitropi.

Prețul bucatelor. În piața din Deva, la 1 Dec. 1900 grâu frumos ferd. de 30 l. cu fl. 1.50—1.55 cr; cucuruz, ferdela de 30 l. vechi cu fl. 1.40; cucuruz ferdela de 30 l. nou cu fl. 1.20; fasolea ferdela cu fl. 1.50; crumpene noue, ferdela cu 40—50 cr;

Apel. Membrii Reuniunii despărțământului »Dârgea« al Reuniunii învățătorilor gr.-eat. din archidieceasa gr.-eat. de Alba-Iulia și Făgăraș, dornici de a înainta în cultură și știință, ceea-ce numai așa se poate, dacă vom ave la îndemână o bibliotecă bine aranjată — prin aceasta apelăm la marinositatea

onor. public român, la toți spriginitorii progresului cultural, să binevoiască a dona pe seama bibliotecii acestui despărțământ: cărți, foi, reviste ș. a.

Prețuitele donațiuni se se trimită la adresa bibliotec. Zacharie Murășan, învăț. gr.-cat. în Fizeș (Füzes) u. p. *Hidalmás*, cari donațiuni se vor cuita cu mulțumită pe cale ziaristică. Zacharie Murășan, bibliotecar. Iosif Pop, președinte.

Fluidul regenerator pentru cai al lui Kwizda. »Sport«, revistă de specialitate pentru curse, vânat și cai, se pronunță asupra fluidului regenerator al lui Kwizda, în chipul următor: »Celce la sforțări mari voește să conserve la caii sei vinele în curățenie, li-se recomandă fluidul regenerator al lui Ioan Francisc Kwizda, farmacist în Korneuburg lângă Viena. După fiecare întrebuințare, după-ce am frecat bine cu paie vinele, frecăm picioarele calului dela genunche până sus la coapsă cu fluid regenerator, apoi îi aplicăm bandage ușoare; un mijloc acesta simplu și totuși de efect foarte folositor, pentru conservarea vinelor în stare bună și capabilă de suportarea strapațelor și pentru delăturarea formării zoilor. Fluidul regenerator pentru cai ces. și reg. priv. al lui Kwizda n'ar trebui deci să lipsească nici unui proprietar de cai.

POSTA REDACȚIUNII.

Vereșmort. Cereți un catalog de cărți dela librăria Krafft (Sibiu); acolo aflați piese. Apoi cumpărați piesele teaterale apărute la »Societatea pentru fondul de teatru« (Brașov).

P. B. în V.-inf. Cere un Preiscurant dela firma Carol F. Jickeli (Sibiu); acolo stau prețurile armelor.

M. S. în Lucareș. Pentru Octoih și alte cărți bisericesti scrie la una din librăriile: archidicesană (Sibiu), diecesană Arad sau Caransebeș; ele au și cataloage.

I. R. în Mauer. Foiaia îți merge. Pentru Călințar trimite 50 bani și-1 vei primi.

Din public. *)

Rectificare.

În numărul 275 din 1898 a »Tribunei« sub titlul »Preludiul desastrului«, și în numărul 49—1898 al »Foi Poporului« sub titlul »Păstori rătăciți«, am raportat despre decursul alegerii de membri în congregațiunea comitatensă a Cojocnei, ce a avut loc în Almașul-mare.

Din incidentul celor publicate în articlii mai sus semnații, notarul cercului Fildului-de-sus, dl Nicolae Crucin, s'a simțit vătămă în reputațiunea sa de Român și funcționar corect, ear' mai apoi îndemnat de a-mi intenta proces de calumnie comisă pe calea presei, care proces astăzi se află în stadiul pertractării finale.

După-ce cei 6 martori produși de mine, la ascultarea deja îndeplinită, nu au susținut întru nimic făptuirile regretabile, pe cari eu le sbiciuisem chiar pe baza informațiunilor primite dela dînșii, — îmi țin de datorință a retracta: ceea-ce prin aceasta și fac — toate cele afirmate despre domnul notar Nicolae Crucin, indus în eroare prin informațiunile necorespunzătoare adevărului ce le-am fost primit.

După care cu distinsă stimă am rămas

În Morlaca, la 12 Decemvrie 1900.

Ioan Pop,
v.-protopop gr.-cat.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această Red. nu e responsabilă.

„Călinarul Poporului“ pe 1901.

— Voci din presă. —

Am amintit că »Călinarul Poporului« pe 1901, a fost bine apreciat din partea ziaristiceii noastre. Continuăm azi cu vocile de ziare asupra lui:

„Gazeta Transilvaniei“.

În editura și tiparul »Tipografiei«, societate pe acțiuni în Sibiu a apărut „Călinarul Poporului“ pe anul comun 1901. Deși format mic, având tipar mărunt și îndesat, e destul de bogat și foarte variat, cuprinzând și din literatură o parte destul de mare și bine aleasă. Costă 40 bani.

„Unirea“.

„Călinarul Poporului“ pe 1901. Anul XVI. Sibiu, ediția »Tipografiei«, pag. 159 plus inseratele, prețul 40 bani. Primul și cel mai bun Călinar pentru popor. Are și de astădată o mulțime de ilustrații frumos executate, articli literari, poezii și »Răvașul« de pe anul expirat. Ca noutate are un șematism al așezămintelor românești din patrie: bisericile, școlile, reuniunile, băncile, însoțirile ș.a. Il recomandăm cu toată încrederea.

„Bunul Econom“.

„Călinarul Poporului“ pe anul 1901 a apărut la Sibiu, cu un bogat cuprins, bine potrivit pentru popor. »Călinarul Poporului« care apare acum în al 16-lea an, e prea bine cunoscut în toate părțile, decât să fie lipsă să-l mai descriem. Vestim numai că a apărut, că e tot așa de bogat și îngrijit ca în trecut, și credem că toți vor grăbi a 'și-l procura dela »Tipografia« din Sibiu, cu 20 cr. și 5 cr. de porto.

„Revista Ilustrată“.

»Călinarul Poporului«. A apărut Călinarul Poporului pe 1901, cel mai bun, mai ieftin și mai potrivit pentru trebuințele poporului român.

Preoții și învățătorii noștri dela sate ar face un lucru vrednic de laudă dacă ar recomanda Călinarul acesta la toți știutorii de carte din comunele lor. E un Călinar ce-i recunoscut de indispensabil pentru ori-ce casă românească.

„Transilvania“.

»Călinarul Poporului« (an. XVI) coreșpunde deplin numelui, ce-l poartă, el are deja o reputațiune bine stabilită în opinia noastră publică și această bună reputațiune tinde a 'și-o afirma tot mai mult. »Călinarul Poporului« e cel mai cu pricepere redactat pentru trebuințele poporului nostru, a cărui carte de toate zilele a devenit de mult. Bogat în cuprins și de astădată, cu o parte informativă potrivită trebuințelor poporului, și având o mulțime de ilustrațiuni de actualitate, acest Călinar va fi răsfoit de sigur cu drag de poporul nostru. Prețul 20 cr. (40 bani).

Pentru redacție și editură responsabil: Andrei Balteș. Proprietar: Pentru »Tipografia«, societate pe acțiuni: Iosif Marschall.

Fluidul regenerător pentru cai al lui Kwizda.

[81] 8-15

Prețul cor. 2.80. — Ces. și reg. priv. apă de spălat pentru cai.

De 40 ani deja în folosință în grajdurile Curții, în grajdurile mai mari militare și civile, pentru întărire, pentru potențarea forțelor înainte și după strapăte mari, la scrintituri, la înșepenirea vinelor etc., dă cailor forță de a suporta cel mai greu training — Veritabil numai cu marca de mai sus, se capătă în toate farmaciile și drogueriile din Austro-Ungaria.

Deposit principal la

Ioan Francisc Kwizda,

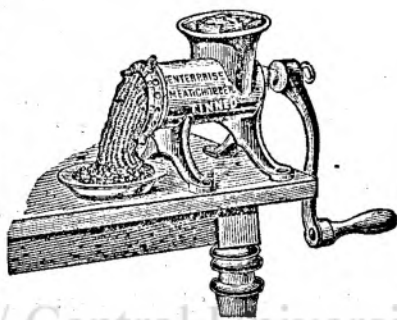
ces. și reg. austr.-ung., reg. rom. și prinț. bulg. furnisor de curte.

Farmacist în Korneuburg lângă Viena.

Mașini pentru pisat carne (Alexanderwerk)

total corsitată, sistem american,

pentru pisat carne feartă și crudă, unsoare, ficat, spinat și alte legume.

Mărimi	R.	RR.	S.	SS.	U.	UU.
taie pe minută	1/2	3/4	1	1	1 1/4	1 1/2 chlg.
1 bucată	cor. 5.60	7.60	9.—	8.20	13.—	12 20

Toate părțile mașinii se pot căpăta și separate.

La fiecare mașină este alăturată câte o descriere în forma unei carte. La toate mașinile sunt de căpătat păluie (trichter) de umplut. Acestea după delăturarea cutitului și a tecei se așează în cilindru și se încheie cu șiroafe. Mașinile sunt potrivite pentru umplutul cârnaților.

Proască de cârnați, teasc de unsoare și de fructe combinațiune americană.

Nr.	5	15	25	35
conținutul	2	2	4	8 litre
1 bucată	cor. 25.—	33.70	42.40	55.—

Mașinile acestea sunt foarte bune pentru tescuirea de fructe, jumeri și pentru umplerea cârnaților.

Pentru femei!

Spete de țesut cu zimți de aramă.

Lungimea spetei	18	18	18	18	18	24	24	27	27	27	30 țoli
și lățimea pânzei	360	390	420	450	480	450	600	450	480	600	600
1 buc. costă	cor. 2.60	2.90	3.10	3.30	3.50	3.30	3.90	3.30	3.50	4.40	4.50

Carol F. Jickeli în Sibiu.

La cerere se dă lista specială despre:

Nr. 150. Aparato de măsurat, de nivelat și signat.	Nr. 170. Ferării de edificii (Baubeschläge).
" 151. Instrumente pentru măsurari și pentru sculptori.	" 175. Cușite de compactorie, bugnerie și rotărie.
" 155. Masini-jileu de lemn, cușit de tăiat lemne.	" 177. Cușitoale. [62] 4-5
" 160. Curse pentru prinderea de animale sugătoare mai mari, de pascri răpitoare, cloțani, soboli, șoareci, muște și alte insecte incommode.	" 178. Chel și șiroafe.
" 168. Teasc de copiat.	" 179. Aparato de albinărit.
" 169. Traverso cilindrice și încheiate cu cuie, placo de tinichea, pilastri de forturnat, goli.	" 181. Stropitoare de plante.
	" 182. Tabele de dimensiuni și greutatea al sulurilor de fer.
	" 183. Instrumente de atelier de tinichigerie
	" 185. Cuptoare pentru încălzit cu lemne.
	" 184. Instrumente de atelier de rotărie.
	" 186. Cuși și petri de ascuțit.

Publicațiune.

Comuna Gurariului vinde prin licitațiune publică în 20 Decembrie a. c. st. n., la 10 ore a. m., în cancelaria de aici, moara sa proprie cu 3 petri, care e situată pe la mijlocul comunei, pe lângă prețul de 8000 coroane. Vadiul e 10% delă prețul strigării.

Condițiunile se pot privi în orele oficioase.

Gurariului, în 9 Decembrie 1900.

[67] 1-1

Primăria comunală.

Anunț.

Sunt om fără familie, singuratic, am un venit anual sigur 2500—600 cor., caut o femeie pensionată sau cu un oare-care alt venit anual de 5—600 cor., se-mi împrumut traiul cu ea. Să-mi-se scrie la adresa asta Bunăvoință, post-restante Galsa, Világos. [65] 2-2

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu

Anuarul I.

al

„Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, cuprinzând

unele date delă întemeierea ei până la 31 Decembrie 1899

publicat de

Comitetul Reuniunii.

Prețul 1 cor. 20 bani, cu porto postal 1 cor. 40 bani.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcli-mare Nr. 8.

[8] 47-